

Naloga 3302A
USTVARJALNOST

JAZ SEM USTVARJALEN, TI SI USTVARJALEN ...

---

1. Kaj je ustvarjalnost? So ustvarjalni le nekateri ljudje ali smo bolj ali manj ustvarjalni vsi? Je mogoče ustvarjalnost spodbuditi? ... To so le nekatera od vprašanj, ki jih raziskujejo psihologi.

- A. Kako bi v tem trenutku odgovoril na ta vprašanja? Oceni, koliko se strinjaš z vsako trditvijo (ocena 1 – nikakor se ne strinjam, ocena 5 – popolnoma se strinjam). Na ista vprašanja boš na koncu delovnega lista odgovoril še enkrat, da bi ugotovil njihovo skladnost s strokovnimi spoznanji.

TRDITEV	OCENA
1. Ustvarjalnost se začne z radovednostjo in postavljanjem vprašanj.	1 2 3 4 5
2. Ustvarjalnosti ni mogoče razvijati in spodbujati – si ali pa nisi ustvarjalen.	1 2 3 4 5
3. Umetniki so ustvarjalni, znanstveniki pa ne.	1 2 3 4 5
4. Ustvarjalne rešitve se porajajo iz divergentnega mišljenja.	1 2 3 4 5
5. Ustvarjalnost temelji na znanju, vendar ni neposredno odvisna od količine znanja, temveč od načina povezovanja in uporabe znanja.	1 2 3 4 5
6. Vsi nadpovprečno inteligentni ljudje so tudi nadpovprečno ustvarjalni.	1 2 3 4 5
7. Na ustvarjalnost posameznikovo okolje nima nobenega vpliva.	1 2 3 4 5

- B. Preberi opredelitev ustvarjalnosti iz učbenika *Uvod v psihologijo* (poglavje *Ustvarjalnost*) in s svojimi besedami povzemi, kaj je bistvo ustvarjalnosti.

- C. Opredelitev ustvarjalnosti v učbeniku primerjaj z opisi ustvarjalnosti spodaj (po Sriča, 1999) in slikovno ponazoritvijo. Izlušči podobnosti in morebitne razlike.

Ustvarjalnost je sposobnost odkrivanja in iskanja novih idej, takšnih, ki si jih še niso izmislili in še niso znane.

Ustvarjalnost temelji na povezovanju dveh ali več znanih idej na takšen način, da pridemo do nečesa novega, prej neznanega.

Ustvarjalnost je povezana z odkritjem nepričakovanega, vendar koristnega in tvornega.

Slika 1: Ustvarjalnost = misliti »izven škatle« (Vir: <http://www.inventivekids.com/2010/09/15/1868/>)

- D. Poglej primere ustvarjalnih dosežkov (idej, rešitev, izdelkov) na sliki 2 in navedi še najmanj pet ustvarjalnih dosežkov z različnih področij življenja, npr. znanstvenih odkritij, inovacij, umetniških izdelkov, rešitev v vsakdanjem življenju.

Slika 2: Ustvarjalnost nima meja – originalne ideje in nenavadne uporabe predmetov v vsakdanjem življenju (Vir: <http://www.youtube.com/watch?v=utV3PQGIntw>)

2. Otroci, stari od 9 do 10 let, so v raziskavi odgovarjali na vprašanje: »Kakšne bi bile posledice, če bi čez noč zrasli za en meter?«. Najpogostejši odgovori so bili: postelja bi bila premajhna; vrata bi bila premajhna; postali bi veliki; ne bi mogli v avto ... Le po eden ali dva sta imela te ideje: lažje bi rabutali sadje; vesel bi bil, ker bi bil pri telovadbi prvi v vrsti; potem nas bi imeli za odrasle in bi morali delati ..., nekdo pa je odgovoril, da bi pojedel polža. (Pečjak, 2002)

- A. Prvi pomemben vidik ustvarjalnih dosežkov je originalnost (izvirnost). Opiši, kako se kaže originalnost.

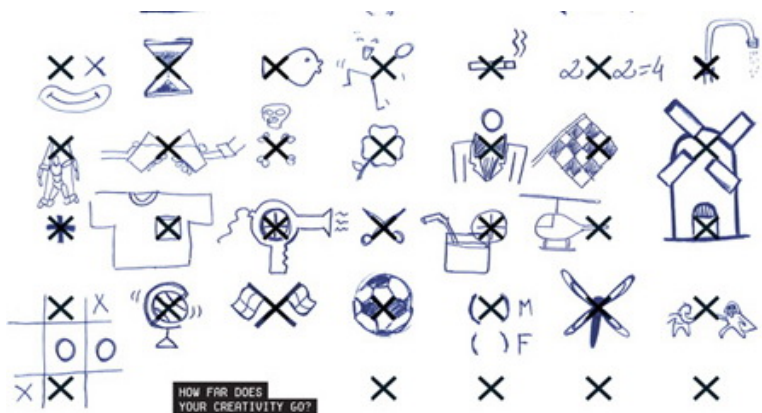
- B. Presodi, kateri odgovor otrok je bolj originalen: 'postelja bi bila premajhna' ali 'vesel bi bil, ker bi bil pri telovadbi prvi v vrsti'? Utemelji svoj odgovor.
- C. Drugi pomemben vidik ustvarjalnih dosežkov je ustreznost. Opiši, kako se kaže ustreznost ustvarjalnih dosežkov.
- D. Presodi, ali kateri od odgovorov otrok ne ustreza nalogi oz. ni povezan z vprašanjem. Svojo presojo pojasni.

3. Ustvarjalne rešitve se porajajo iz divergentnega mišljenja.

- A. Ustrezno dopolni spodnji opis divergentnega mišljenja. Pomagaj si z opisom sestavin divergentnega mišljenja v učbeniku.

Po Guilfordu ima divergentno mišljenje tri sestavine: _____, _____ in _____ . Originalnost se kaže v dajanju novih, drugačnih in nepredvidljivih odgovorov, _____ se kaže v navajanju številnih odgovorov oz. odkrivanju številnih rešitev, _____ pa v navajanju različnih idej oz. odkrivanju kakovostno različnih odgovorov.

- B. Presodi ustvarjalnost rešitev neke študentke na preizkusu ustvarjalnosti (slika 3) z vidika dveh sestavin divergentnega mišljenja: fluentnosti in fleksibilnosti. (Presoja originalnosti je že zapisana v tabeli spodaj.)

Slika 3: Primer rešitev na preizkusu ustvarjalnosti (*School of Art and Design creativity test*).

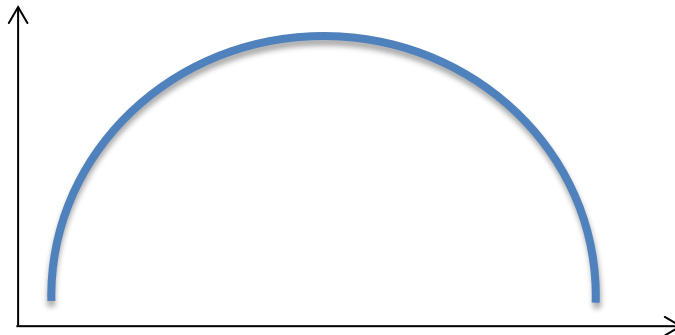
Navodilo je bilo: »Nariši čim več različnih risb, ki vključujejo X.«

(Vir: <http://www.toxel.com/inspiration/2009/05/06/school-of-art-and-design-creativity-test/>)

SESTAVINE DIVERGENTNEGA MIŠLJENJA	PRESOJE V kakšni meri se v rešitvah študentke kaže originalnost, fluentnost in fleksibilnost?
Originalnost	Številne rešitve so originalne, saj so duhovite (npr. nazdravljanje ...), asociacijsko oddaljene (npr. igra križci in krogci, mlin ...). Točnejšo oceno originalnosti pa bi dobili s primerjanjem rešitev večjega števila ljudi. Tako bi ugotovili, ali so rešitve študentke redke in drugačne ali ne.
Fluentnost	
Fleksibilnost	

4. Ustvarjalnost temelji na znanju, vendar ni neposredno odvisna od količine znanja, temveč od načina povezovanja in uporabe znanja.

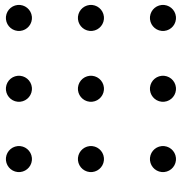
- A. Pojasni odnos med ustvarjalnostjo in predznanjem (izkušnjami, učenjem), ki ga ponazarja spodnji graf (slika 4). Pomagaj si z vprašanji: Ali smo lahko ustvarjalni, če nimamo temeljnega znanja z določenega področja? Kdaj in zakaj lahko predhodno znanje in izkušnje ovirajo ustvarjalno mišljenje?

Slika 4: Odnos med ustvarjalnostjo (y os) in predznanjem (x os) (Vir: po Musek in Pečjak, 2001)

- B. Problem devetih pik je nekaj posebnega, saj nam pomaga razumeti, kako lahko znanje in izkušnje otežujejo ustvarjalno mišljenje. Poskusi ga rešiti, nato pa razmisli in zapiši, zakaj imamo pri reševanju tega miselnega izziva ljudje pogosto težave.

Na spodnji risbi je 9 pik. Med seboj jih moraš povezati z največ štirimi ravnimi črtami in ne da bi dvignil pisalo s podlage. (Možnih je več rešitev, poišči jih na spletu, če ti naloge ne uspe rešiti.)

5. Ustvarjalnost se začne z radovednostjo in postavljanjem vprašanj, kar ponazarjata tudi primera dveh znanih ustvarjalcev.

Alexander Fleming je na mizi v laboratoriju pozabil bakterijsko kulturo, ki jo je raziskoval. Na vzorec je padla plesen in uničila bakterije. Če bi bil Fleming neustvarjalen raziskovalec, bi uničen vzorec najbrž zavrge, tako pa ga je, radoveden, postavil pod mikroskop in naprej proučeval. Odkril je penicilin, prvi antibiotik v zgodovini medicine.

Artur Fischer se tudi v pozni starosti izumiteljstvu ne more odpovedati. Z več kot 1000 izumi velja za evropskega Edisona. Skrivnost njegovega uspeha tiči v neizmerni radovednosti in sposobnosti prepoznavanja praktičnih težav, za katere išče preproste rešitve.

Slika 5: Najbolj znan izum A. Fischerja je zidni vložek za votle stene. (Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Artur_Fischer)

A. Preberi poglavje v učbeniku Osebnostne značilnosti ustvarjalnih ljudi in besedili spodaj. Izpiši ključne značilnosti, ki so poleg radovednosti značilne za ustvarjalne ljudi.

Ustvarjalni ljudje so zelo notranje motivirani, brez zunanje prisile so zmožni delati dlje in intenzivneje kot drugi. Odlikuje jih vztrajnost pri reševanju problemov ter želja, da bi vse, kar so začeli, tudi dokončali. Zanje je značilno neodvisno mišljenje, opirajo se na lastna merila in ne na tista, ki jim jih od zunaj vsiljujejo institucije, družba, okolje. S tem so povezane lastnosti, ki za okolico niso vedno prijetne, npr. individualizem, egocentričnost, visoko samospoštovanje in nepriznavanje avtoritet. (Srića, 1999)

Pri ustvarjalnih ljudeh se pogosto združujejo nasprotja: igrivost in otroškost z discipliniranostjo, ekstravertnost z introvertno usmerjenostjo navznoter, znanje in inteligentnost z naivnostjo pri postavljanju vprašanj in iskanju rešitev, začudenje in navdušenje z vztrajnostjo pri reševanju problemov. Imajo pozitivno samopodobo, povezano s tem, kar so dosegli, in so skromni, saj vidijo svoje dosežke v širšem kontekstu drugih dosežkov. (Csikszentmihalyi, 1996)

B. Pojasni, zakaj so izpisane osebnostne značilnosti pomembne za ustvarjalnost.

6. Ustvarjalnost je ...

A. (Ponovno) preberi trditve o ustvarjalnosti in presodi, katere so strokovno utemeljene in katere ne.

TRDITEV	STROKOVNA UTEMELJENOST	
1. Ustvarjalnost se začne z radovednostjo in postavljanjem vprašanj.	DA	NE
2. Ustvarjalnosti ni mogoče razvijati in spodbujati – si ali pa nisi ustvarjalen.	DA	NE
3. Umetniki so ustvarjalni, znanstveniki pa ne.	DA	NE
4. Ustvarjalne rešitve se porajajo iz divergentnega mišljenja.	DA	NE
5. Ustvarjalnost temelji na znanju, vendar ni neposredno odvisna od količine znanja, temveč od načina povezovanja in uporabe znanja.	DA	NE
6. Vsi nadpovprečno inteligentni ljudje so tudi nadpovprečno ustvarjalni.	DA	NE
7. Na ustvarjalnost posameznikovo okolje nima nobenega vpliva.	DA	NE

B. Svoje odgovore z začetka delovnega lista (naloga 1A) primerjaj s strokovnimi spoznanji o ustvarjalnosti. Komentiraj ugotovitve.

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.